

УДК 331.52-053.6

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ЕКОНОМІКИ, ЯК ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ НА РИНКУ ПРАЦІ МОЛОДІ

Назарова Галина Валентинівна, д.е.н., проф. ХНЕУ ім. С. Кузнеця м. Харків, Україна

Касьмін Денис Сергійович, викладач ХНЕУ ім. С. Кузнеця м. Харків, Україна

Анотація — Розглянуто особливості трансформаційних процесів економіки, та їх вплив на попит на ринку праці молоді. Виділено чинники впливу на попит на ринку праці молоді.

Ключові слова — глобалізація, інституціоналізм, ринок праці молоді, трансформації.

В сучасних умовах функціонування ринкових відносин та впливу процесу глобалізації, світовий ринок праці зазнає значних змін, еволюційні процеси у економічному середовищі, сприяють трансформації існуючих економічних систем, які приводять до інституціональних змін. Економіка не вперше переживає такі зміни, адже вони з певною періодичністю відбуваються в техніці, технології, організації виробництва, економічних відносинах, які забезпечують зріст продуктивності праці, реалізацію потреб населення, розвитку людини [1].

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується стрімким поширенням процесів глобалізації та трансформації у соціально-економічній сфері, найбільш чутливим сегментом якої є ринок праці. Існуюча система соціально-трудова відносин на ринку праці України та в особливості ринку праці молоді не завжди гнучко реагує на виклики цих змін. Дані процеси заслуговують особливої уваги, адже «зайнятість» розглядається як соціально-економічна категорія, яка проявляється в економічному і соціальному аспектах. Тому особливості трансформаційних процесів які впливають на попит на ринку праці молоді потрібно розглядати через призму інституціоналізму. Інституціоналізм роз-

глядає ринок праці як складну систему, де суспільний процес розвитку має вигляд випереджаючого та зростаючого перетворення інститутів, після якого відбувається реорганізація форм господарювання та як наслідок зміни попиту на ринку праці. За таких умов пропозиція на ринку праці обмежується культурою, що склалася історично, формальними та неформальними правилами поведінки суб'єктів суспільного процесу (найманих працівників та роботодавців). А це означає, що сьогодення держава має будуватися за зразками, які з одного боку відповідають загально цивілізованим нормам, що тією чи іншою мірою визнані в світі, а з другого боку – враховувати умови та фактори, які визначають існування конкретної держави на основі її політичного, економічного й духовного життя [2, с.19].

Особливість інституціоналізму у дослідженні трансформаційних процесів економіки полягає в тому що він роз'яснює роль та особливу важливість неформальних та формальних інститутів у прискоренні та гальмуванні суспільного розвитку, наголошує на особливу важливість удосконалення інститутів як умови досягнення поставлених економічних та політичних цілей [3]. Розуміння успішних економічних трансформацій стає результатом реформування в усіх сферах суспільно-економічного життя і відповідає інтересам усіх верств населення. Безпосередньо на процес формування попиту на ринку праці молоді впливає соціальний інститут, який розглядається як єдність формальних та неформальних правових норм, організацій та установ (суб'єктів ринку праці), які контролюють та примушують дотримуватися правових норм і традицій (попит на певні професії обумовлені станом економіки у окремий проміжок часу). Тобто відокремлюються

у групу соціальних чинників, які постають на одному рівні з політичними, технологічними і ідеологічними. Але існує певна залежність технологічні та інституційні зміни визначаються головними детермінантами соціально-економічного розвитку, але науково-технічний прогрес поставлений в залежність від інституційних змін [4, с. 106].

Зазначені чинники впливу можна оцінити за допомогою таких індикаторів як: економічна кон'юнктура ринку (споживчого, промислового), сальдо зовнішньої торгівлі, обсяг інвестицій в основний капітал підприємств, економічна політика держави по відношенню до роботодавців. Ступінь і напрямок впливу цих факторів неоднозначний: деякі з них впливають на кількісні показники, причому можуть мати понижувальний, підвищувальний або двоспрямований вплив; інші – на якісні показники (якість робочої сили, що виступає на ринку праці товаром).

Огляд основних факторів, що формують макроклімат на ринку праці молоді та безпосередньо мають вплив на попит, дозволяє зробити висновок про достатньо значну складність дослідження. Це пов'язано із впливом ряду неконтрольованих факторів: нестабільність інституційного середовища, недосконалість законодавчої бази. Значною проблемою залишається зниження чисельності населення України (зниження тривалості життя, перевищення смертності над народжуваністю), що впливає на формування трудових ресурсів.

Таким чином, у сучасних умовах істотним чинником підвищення попиту на ринку праці молоді, на який негативно впливає скоро-

чення внутрішнього попиту національного ринку праці, повинна стати чітка зовнішньо-економічна спрямованість економіки України щодо взаємовигідної участі у світогосподарських зв'язках, світовому розподілі праці. Тільки шляхом рівноправного входження у світогосподарську систему уявляється використання Україною переваг від участі в процесах глобалізації, що сприятиме зміцненню її економіки, удосконаленню сфери зайнятості.

Список використаної літератури

1. Бодров В. Г. Трансформація економічних систем: концепції, моделі, механізми регулювання та управління : навч. посібн. / В. Г. Бодров. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 104 с.
2. Геєць В. М. Формування моделі державності і розвитку громадянського суспільства // Трансформація моделі економіки України (ідеологія, протиріччя, перспективи) За ред. акад. НАН України В. М. Геєця. – К. : Логос, 1999. – 500 с.
3. Мочерний С. Моделі трансформаційних процесів економіки (теоретико-методологічні аспекти) // Економіка України. – 2000. – №2. – С.13–22.
4. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики. – М. : Фонд экономической книги «Начала», 1997. – 188 с.

Автор

Касьмін Денис Сергійович, викладач ХНЕУ ім. С. Кузнеця (Dens.Kasmin@hneu.net).

Тези доповіді надійшли 04 січня 2016 року..

Опубліковано в авторській редакції.